

מצוות צריכות כוונה – ט' באב הבעל"ט!

פסק השולחן ערוך סימן ס' סעיף ד': שהאדם חייב בכוונה לפני שעושה מצוה. יתר על כן, יש את הכוונה 'כאשר צוה ה'" שהופכת פעולה שגרתית למצוה מן המניין! ולכן עדיף לדבר על מילים של כוונה, כמו שחובות הלבבות כותב: 'המחשבה נמשכת אחר הדיבור'.

מצות ארבע תעניות: זו מצווה מדברי קבלה לעום בימי תשעה באב, צום גדליה, עשרה בטבת ושבעה עשר בתמוז. הצומות האלה הוקמו בגלל הטרגדיות שהתרחשו בימים ההם. כאשר מתחילים לעום, אנחנו צריכים לזכור במחשבה: 'הריני מכוין לקיים מצוה להתענות – כאשר צוה ה"'.
מצוה לשמוע לדברי הנביא: זו מצווה מדאורייתא לעיית לדבריו של הנביא. הרב שמואל הומינר זצ"ל,

בספרו 'עבד המלך' (דברים יח, טו) מביא את הסמ"ג (עשין ל') וכותב על סמך זה: כאשר מקיימים מצווה מדברי קבלה – גם מקיימים מצווה מדאורייתא של צוות לדברי הנביא, לכן, כאשר צמים בתשעה באב צריך לכוון את המצוה הזו במחשבה: 'הריני מכוין לקיים מצוה לשמוע לדברי הנביא – כאשר צוה ה"'.
בניה והספד: החת"ם סופר לימד שזו מצווה דאורייתא לבכות ולדבר על אובדן בית המקדש. זה נגזר מקל וחומר מהפסוק שמדבר על מותם של נדב ואביהוא, הפסוק (ויקרא י, ו) אומר: "וְאַחֲכֶם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֶת הַשָּׂרֵפָה אֲשֶׁר שָׂרַף ה'".

דהיינו; שכל בית ישראל יבכו את השרפה שה' הצית. ואם כלל ישראל נדרש להתאבל על המוות של נדב ואביהוא, אז כמה גדול החיוב של כלל ישראל לבכות על שריפת בית המקדש, ביתו של ה' – ההרס אשר גרם לאובדן של כמות עצומה של תורה ומצוות, והשבי של כל כך הרבה יהודים ומותם של עדיקים רבים (דרשות חת"ם סופר, דרוש לז' אב, עמ' 326).
 לכן, כאשר בוכים, מתאבלים, ומשתתפים בהרצאות בתשעה באב, גם צריך לזכור כדי למלא מצווה זו: 'הריני מכוין לקיים מצוות בניה והספד על חורבן בית מקדשנו – כאשר צוה ה"'.
 (שימו לב! שמצווה זו היא לא מוגבלת רק לתשעה באב אבל למעשה היא חלה כל ימות השנה! למשל, לאדם צריך להיות כוונה למצווה זו בכל אחד משלושת ימי הצום בהם אנו מתאבלים על אובדן בית המקדש. וכל אחד צריך גם לזכור מצווה הזו במחשבה כשאומרים 'תיקון חצות' במשך השנה.)

זכירת ירושלים: כאשר מתאבלים על הרס בית המקדש בתשעה באב, זהו זמן מתאים לקיים את המצווה של 'זכירת ירושלים' וצריך לזכור מראש: 'הריני מכוין לקיים מצוות זכירת ירושלים – כאשר צוה ה"'.
 מצווה זו מבוססת על הפסוק: "פְּלִטִים מִחֶרֶב הִלְכּוּ אֶל תַּעֲמֹדוֹ זָכְרוּ מִרְחוֹק אֶת ה' וִירוּשָׁלַיִם תַּעֲלֶה עַל לִבְבְּכֶם" (ירמיה נא, ג). וזו אחת מהזכירות שבכל יום, וזו מצווה שניתן לקיים בכל זמן. ועוד זמן טוב לקיים את המצווה הזו, היא כשאומרים את הברכה של 'ולירושלים עירך' (נוסח אשכנז, ולספרדים 'תשכון בתוך ירושלים') בתפילת שמונה עשרה ובברכת המזון (מצווה זו מוזכרת בהרבה סידורים ספרדיים, ברשימה של הזכירות שאחרי שחרית).

צפיה לישועה: בכל פעם שאדם מצפה ומקווה לביאת המשיח (וזאת צריך לעשות באופן קבוע) אז הוא מקיים את המצוה של 'צפיה לישועה' שמצפה לגאולה.

תשעה באב הוא זמן מתאים במיוחד לקיים מצוה זו, כיון שהוא יום שמשקף את הסיבות לכך שאנחנו בגלות, כמו גם לחשוב: 'מה אנחנו יכולים לעשות על מנת להביא את המשיח?'. כאשר עושים זאת צריך לומר או לחשוב: 'הריני מכין לקיים מצות 'צפיה לישועה' – כאשר צוה ה'".

ספר מצוות הקטן (א) כותב שמצוה זו היא מן התורה (שמות כ, ב): "אָנְכִי ה' אֱ-לֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִפֶּיַת עֲבָדִים לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי" (

אבל ספר חרדים (לה, לד) לומד שהמקור נמצא בתנ"ך (צפניה ג, ח): "לִכְן חָפְזוּ לִי נְאֻם ה' לְיוֹם קוֹמִי לְעַד פִּי מִשְׁפָּטִי לְאַסֹּף גּוֹיִם לְקַבְּצֵי מַמְלָכוֹת לְשַׁפֵּךְ עֲלֵיהֶם זַעֲמֵי כָל חֲרוֹן אַפִּי כִּי בָאֵשׁ קִנְאַתִּי תֹאכַל כָּל הָאָרֶץ" וחבוקוק ב, ג: "כִּי עוֹד חֲזוֹן לְמוֹעֵד וַיִּפַּח לִקְצֵן וְלֹא יִכְזָב אִם יִתְמַהֲמַה חֶפְזָה לוֹ כִּי בָא יִבְאֵ לֹא יֵאָחֵר".

(עוד מקום טוב לכוונה של מצוה זו היא כשאומרים את ברכת: 'את צמח דוד' ב'שמונה עשרה' שבכל יום.)

"וְאֶהְבֶּתָּ לְרַעְיָךְ כְּמוֹךָ": זו מצוה דאורייתא לאהוב כל יהודי, כמו שנאמר בפסוק, תאהב את העמית שלך כמוך. למרות שהמצווה לאהבת חברים יהודים חלה כל הזמן, בתשעה באב הוא יום שמתאים לקיים אותה, כי חז"ל אומרים לנו שהסיבה העיקרית להרס של בית המקדש השני היתה 'שנאת חנם' – שנאה חסרת בסיס.

לא מוכרח דוקא מעשים לקיים מצוה זו. אבל יש צורך אחד רק להרגיש אהבה ליהודים אחרים (גם כשלא בנוכחות אחרים). לפני שעושים זאת, צריך לזכור: 'הריני מכין לקיים מצות "וְאֶהְבֶּתָּ לְרַעְיָךְ כְּמוֹךָ" – כאשר צוה ה'".

הערה: הסבא מקלם זצ"ל לימד על הכמות המופלאה של מצוות שאפשר להרוויח בכל רגע שאנחנו אוהבים את כלל ישראל: 'והנה אין דבר שיוכל האדם לקיים כמה אלפים ורבבות מצוות כמו במצות "וְאֶהְבֶּתָּ לְרַעְיָךְ כְּמוֹךָ" בכל רגע ורגע, כי על כל אחד מישראל זו מצות עשה בפני עצמו... ובשום מקום אחר האדם לא יכול לקיים כל כך הרבה אלפים ועשרות אלפים של מצוות (של אהבת אדם יהודי) בכל רגע ורגע, כי לכל אדם יהודי זה מצווה שלו' (ספר פנקס הקבלה עמ' יג).

עזרה בבית – היא מצווה!

הזמן של 'בין חזונים' התקרבו, והרב יהודה זאב סגל זצ"ל הזכיר לתלמידיו את מצוות 'כיבוד אב ואם' ואת ההזדמנויות שיהיו להם בבית. והזכיר שלפני יום טוב האמהות זקוקים במיוחד לסיוע, ובניהם צריכים להציע לעזור בטוב לב. מְלַבֵּד מצוות כיבוד האמא שלו, גם הבן יקיים מצוות חסד, כי סיוע להורים הוא לא שונה מלעזור לאף אחד אחר!

בזמן מתן עזרה זו, אמר ראש הישיבה, הבחורים צריכים לכוון שהם עושים את שתי המצוות הללו.

לשנה הבא בירושלים!